

Προβληματισμοί με αφορμή την πρόταση μετεξέλιξης του ΓΠΑ

Π. Κερκίδης

Διαβάζοντας την πρόταση διαπιστώνει κανείς ότι υπάρχει μια διάχυτη ανησυχία για το που πάμε, πώς θα ανταποκριθούμε στις υποχρεώσεις μας έναντι των φοιτητών μας και της κοινωνίας γενικότερα, σε μια κατάσταση ευμετάβλητη και μπερδεμένη. Το κράτος θέλει με κάθε τρόπο να μειώσει τις δαπάνες για την παιδεία. Ίσως και να βολεύει η παιδεία να πάψει να θεωρείται δημόσιο αγαθό και να είναι "επ'αμοιβή" παρεχόμενη υπηρεσία στα πλαίσια μιας "GATS", για όσους τελοσπάντων έχουν την οικονομική δυνατότητα. Σε καπιταλιστική κοινωνία ζούμε, ας μην έχουμε δα και αυταπάτες, όλα σιγά-σιγά υποδουλώνονται στην παντοδυναμία του χρήματος, "κι όπου φτωχός κι η μοίρα του". Αναφορικά με την πρόταση, έχω τη γνώμη ότι οι συντάκτες της μάλλον δεν κατέγραψαν σωστά όλα τα μηνύματα της πρόσφατης διημερίδας (14-15 Απριλίου). Επειδή, παρευρισκόμουν και στις δύο μέρες είχα μείνει με την εντύπωση ότι η γενική εικόνα ήταν παρόμοια με τα πορίσματα της αντίστοιχης ημερίδας της Θεσ/κης, έτσι όπως έχουν καταχωρηθεί, ότι δηλ. παραμένει η "γεωπονική ομπρέλα" και επιχειρούνται τροποποιήσεις βελτίωσης του προγράμματος σπουδών με διάθεση αντίστασης στις επιταγές της Μπολώνιας. Σε αντίθεση με αυτά, το πνεύμα της πρότασης κινείται ενισχυτικά προς το πνεύμα της Μπολώνιας. Σ'αυτά που ακολουθούν καταγράφονται κάποιοι προβληματισμοί που είναι συναφείς με τις πρόσφατες τάσεις και προτάσεις που κυκλοφορούν ή κυοφορούνται στις μέρες μας για το που πάμε.

1. Είναι ενδεχόμενο να υπάρχει πρόβλημα με μέλη ΔΕΠ του Γενικού Τμήματος, αλλά και άλλα μέλη ΔΕΠ του ΓΠΑ που δεν είναι Γεωπόνοι. Θα πρέπει να αναπροσανατολίσουν τα ερευνητικά τους ενδιαφέροντα. Διαφορετικά θα νοιώθουν "περαστικοί" και ίσως αδικημένοι.
2. Είναι θεμιτό οι δάσκαλοι-εκπαιδευτικοί να θέλουν να έχουν ικανό ακροατήριο που να μπορεί και να θέλει να τους παρακολουθεί. Το να προσαρμόζει ένα ολόκληρο Ακαδημαϊκό Ίδρυμα τα προγράμματα σπουδών, ή και να αλλάζει τίτλο για να παρακολουθεί τις οπωσδήποτε πρόσκαιρες ανάγκες της αγοράς είναι σε βάθος χρόνου λάθος. Αυτό μπορεί να αντιμετωπίζεται με μεταπτυχιακές σπουδές.
3. Η μάλλον αβέβαιη και ευμετάβλητη αγορά εργασίας είναι δυνατόν να αντιμετωπισθεί με 2 τρόπους. (α). Είτε απλά καταρτίζοντας στελέχη που οπωσδήποτε θα πρέπει να επανέρχονται για επανακατάρτιση (γι αυτό και η Δια Βίου Εκπαίδευση και τα λιγότερα (3 χρόνια) χρόνια σπουδών (κατάρτιση-Μπολώνια). (β). Είτε παρέχοντας βασική παιδεία σε ουσία και βάθος, ώστε η ενδεχόμενη μελλοντική του αναπροσαρμογή (του πτυχιούχου επιστήμονα) να είναι εφικτή από τον ίδιο. (Αυτός θα πρέπει να είναι ο ρόλος του Παν/μίου).
4. Πρώτιστο χρέος του ΓΠΑ είναι η άνοδος της ποιότητας των σπουδών.
5. Η σύνδεση και η εμπλοκή του Παν/μίου με τις ανάγκες της κοινωνίας και της αγοράς δε γίνεται σωστά. Γιατί (α). Μετατρέπει τους Καθηγητές σε Managers, εργολάβους...(β). Επιβάλλει ετεροκαθορισμό ερευνητικών δραστηριοτήτων εις βάρος των ιδίων ερευνητικών ενδιαφερόντων. (γ).Περιορίζει έως και καταργεί τη βασική έρευνα. (δ). Δημιουργεί διαφοροποιήσεις μεταξύ των μελών ΔΕΠ πέραν και εκτός των ακαδημαϊκών κριτηρίων και της ακαδημαϊκής δεοντολογίας. (ε). Καθιστά τους Καθηγητές Παν/μίου, με όλες τις ευνοϊκές γι αυτούς συνθήκες (υλικοτεχνική υποδομή, φτηνά εργατικά κ.ά.) τους ισχυρότερους ανταγωνιστές των αποφοίτων τους. (Πολλά χρηματοδοτούμενα προγράμματα, δεν είναι καν ερευνητικά).
6. Τα παραπάνω διευκολύνονται με τον σκανδαλώδη νόμο 1530/1997 που διέπει το καθεστώς εργασιακών-μισθοδοτικών σχέσεων των Παν/κών. Παράγωγο του πιο πάνω νόμου είναι και ο πληθωρισμός των "δήθεν"

- ξεχωριστών αντικειμένων διδασκαλίας. (Για τη συμπλήρωση του 6-ώρου κεφάλαια ή αντικείμενα διδακτορικών διατριβών διογκώνονται σε ξεχωριστά μαθήματα, η ύλη πολλαπλασιάζεται, οι εξετάσεις γίνονται αυτοσκοπός).
7. Η αβασάνιστη και χωρίς συμμετοχή όλων των Παν/κών Ιδρυμάτων της χώρας ίδρυση νέων Τμημάτων (για εξυπηρέτηση άλλων στόχων) επιδεινώνει την κατάσταση. (46 καινούργια Τμήματα τέθηκαν σε λειτουργία μέσα από χρηματοδότηση προγραμμάτων ΕΠΕΑΕΚ από το 1999-2003. Η περαιτέρω χρηματοδότηση τους αποτελεί πρόβλημα. Ίδια υπήρξε και η κατάσταση στη λειτουργία των Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων Σπουδών. Χωρίς ΕΠΕΑΕΚ επιβεβλημένη η καταβολή διδάκτρων. Αυτό εξάλλου υπαινίσσεται και η πρόταση με αντιφατικό κι όλας τρόπο (σελ.11) ακόμη και για την προπτυχιακή φοίτηση. Για τους προτείνοντες η υποχρηματοδότηση θεωρείται δεδομένη και ως εκ τούτου "βρείτε λεφτά με όποιον τρόπο μπορείτε, αλλιώς κλείστε το "μαγαζί"
 8. Με 5 χρόνια σπουδών το ΓΠΑ θα μπορούσε επάξια να δίνει και τα 6 διακριτά πτυχία που επιδιώκουν την κάλυψη των αναγκών της κοινωνίας και τα οποία προέκυψαν ύστερα από πολλούς αγώνες και επεκράτησαν έναντι άλλων υπάρχοντων, κάπως ομοειδών τμημάτων μόνο και μόνο γιατί υπάρχει το συγκριτικό πλεονέκτημα της γεωπονικής συνιστώσας στην προσφερόμενη παιδεία. Είναι ίσως άκριτο να ερχόμαστε τώρα εμείς οι ίδιοι να αυτοκαταργηθούμε, επικαλούμενοι τη νέα τάξη πραγμάτων και τις επιταγές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μιας ΕΕ που επιδιώκει με τη νέα ΚΑΠ να αυξήσει δήθεν την "παραγωγικότητα και ανταγωνιστικότητα της Ευρωπαϊκής γεωργίας" χωρίς βέβαια την υποστήριξη με έργα υποδομής ενώ αντιθέτως επιβάλλει (με κάποιες προϋποθέσεις στην αρχή, που έτσι κι αλλιώς δεν τηρούνται) τα πάσης φύσεως γενετικά τροποποιημένα προϊόντα.
 9. Τις όποιες "ειδοποιές" διαφορές που χαρακτηρίζουν τους τίτλους Τμημάτων του ΓΠΑ θάπρεπε να διαφυλάξουμε και ενισχύσουμε και όχι αβασάνιστα να απεμπολήσουμε. (Αν κάποιος Φυσικός, Στατιστικολόγος, Μαθηματικός ή "Πληροφορικός" νιώθει να συνθλίβεται στο Γεωπονικό του περιβάλλον, αφού δεν κατάφερε να αναπροσαρμοσθεί, να αγαπήσει και να αναδείξει τις πολυσχιδείς και πολλαπλών ενδιαφερόντων Γεωπονικές Σπουδές, είναι προτιμότερο να αναζητήσει άλλο περιβάλλον και χώρο εργασίας, παρά να επιδιώκει την ανατροπή και "υποβάθμιση" του Ιδρύματος που τον έθρεψε και τον φιλοξένησε. Το επιχείρημα ότι η δημιουργία ενός ή περισσότερων καινούργιων Τμημάτων που συγκεντρώνουν **στο παρόν** την προτίμηση των υποψηφίων φοιτητών λόγω αυξημένων και ίσως ανακριβών προσδοκιών στην επαγγελματική τους αποκατάσταση, μπορεί να είναι έγκυρο, αλλά δεν παύει από του να χαρακτηρίζεται από "καιροσκοπισμό" και "τυχοδιωκτισμό", χαρακτηριστικές ιδιότητες των καιρών, αλλά όχι των λειτουργών, πνευματικών ταγών του τόπου.
 10. Η ίδρυση καινούργιου Τμήματος "Περιβάλλοντος" κινείται στην ίδια κατεύθυνση της "ετικέτας". Όλα τα τμήματα του ΓΠΑ, άλλα λιγότερο κι άλλα περισσότερο, ασχολούνται και μάλιστα αρκετά σοβαρά με το περιβάλλον. (Δείτε Π.Δ 377/1989)
 11. Για το Τμήμα "Μηχανικών Βιοσυστημάτων". Κατανώ την επιθυμία των εισηγητών, οι οποίοι μέσα από την εναρμόνιση του προγράμματος σπουδών ελπίζουν πως θα ενταχθούν στο δυναμικότερο επαγγελματικό επιμελητήριο το ΤΕΕ ή στο αντίστοιχο ευρωπαϊκό (FEANI INDEX). Και πάλι αδυνατώ να πεισθώ για την προοπτική μιας τέτοιας εξέλιξης. Οι προβληματισμοί του Καθηγητή Α. Πουλοβασίλη με εκφράζουν στο θέμα αυτό σε όλη τους την έκταση.
 12. Για το προτεινόμενο Τμήμα "Πληροφορικής" επίσης διατηρώ τις επιφυλάξεις μου. Θεωρώ οικονομικότερη λύση για την Πολιτεία, (αν πράγματι οι "ανάγκες της αγοράς" επιβάλλουν την αύξηση των αποφοίτων "Πληροφορικής", αυτό

να προκύψει από ήδη λειτουργούντα με κύρος Τμήματα Πληροφορικής. Το Εργαστήριο Πληροφορικής στο ΓΠΑ στηρίζει (και έτσι πρέπει) όλα τα Τμήματα του ΓΠΑ και οι ερευνητικές του δραστηριότητες (απ'ότι ξέρω) ουδόλως περιορίζονται σε αμιγώς αντικείμενα Πληροφορικής. Τουναντίον έχει αναπτυχθεί μια αξιόλογη συνεργασία και όσμωση σε ερευνητικά αντικείμενα σε όλους τους κλάδους της γεωπονικής παιδείας (ITAFE, Διδακτορικά κ.α..) που ωφελεί όλο το Ίδρυμα. Θάταν λάθος και αμφίβολης σκοπιμότητας μια κίνηση αυτονόμησης και ίδρυσης ανεξάρτητου τμήματος.

13. Η αναφορά της πρότασης (σελ.5) σε έγκυρα Παν/κά Ιδρύματα της Ευρώπης για τον τρόπο με τον οποίο τα ίδια αντέδρασαν στις προκλήσεις των καιρών αλλάζοντας όνομα, δομή και τα τοιαύτα με την αδήλωτη αλλά σαφώς υπαινισσόμενη προτροπή να "τους μοιάσουμε" δεν αποδίδει σωστά την καινούργια κατάσταση, ούτε και τις βασικές τους προθέσεις. Εξάλλου τα μεγέθη, αλλά και οι συνθήκες είναι μάλλον ανόμοιες.
14. Για να μην είναι γενικόλογες οι προτάσεις που αφορούν τόσο σημαντικά θέματα όπως η ίδρυση καινούργιων τμημάτων ή η κατάργησή τους, θεωρείται χρήσιμο η κατάθεση του σχετικού προγράμματος σπουδών, καθώς και η επισήμανση των όποιων διαφορών στην ύλη των γνωστικών αντικειμένων.
15. Η προσεκτική μελέτη της πρότασης καταλήγει σε κάποιες διαπιστώσεις με σημαντικότερη τη διαπίστωση ότι οι πτυχιούχοι Γεωπόνοι είναι πιο πολλοί απ'όσους ενδεχομένως μπορεί να απορροφήσει η αγορά. Αυτό δεν οδηγεί κατ'ανάγκη στο συμπέρασμα ότι "αφού δεν "πουλάει" αυτό το προϊόν, σας παράγουμε κάτι άλλο! Και το αν "πουλάει" ή όχι ένα προϊόν είναι μια άλλη ιστορία.
16. Θάταν απόλυτα δικαιολογημένο, αν μια τέτοια πρόταση προερχόταν από κάποιους άλλους, εκτός ΓΠΑ κύκλους, να συγκέντρωνε την οργή και την καθολική συσπείρωση μας εναντίον της, όχι να υποβάλλεται από μέλη ΔΕΠ του Ιδρύματος που κατέχουν ύπατα αξιώματα. Βεβαίως έχουν κάθε δικαίωμα να εκφράζονται ελεύθερα.

Τελικά, σημαντικότερο όλων είναι το ποιοτικό ανέβασμα της παρεχόμενης παιδείας που αυτό χρειάζεται ζήλο, μόχθο και αφοσίωση από όλους, καθηγητές, φοιτητές και όλο το ανθρώπινο δυναμικό του Παν/μίου, έτσι ώστε να παραμείνει το Παν/μιο στον ενδεδειγμένο του προορισμό και ρόλο παρέχοντας δημόσια και δωρεάν παιδεία και μόρφωση που να στηρίζει την κοινωνία και όχι να εξυπηρετεί την κερδοφορία μιας ανελέητης και βάρβαρης καπιταλιστικής ελίτ. Το πλαίσιο μέσα στο οποίο κινείται η Διακήρυξη της Μπολώνιας και οι κατά καιρούς τροποποιήσεις της δεν είναι δυνατόν να προέρχεται από την Ενωμένη Ευρώπη των λαών, αλλά αποτελεί την ωραιοποιημένη έκφραση της Ευρώπης των μονοπωλίων, των "αριστείων", του ανταγωνισμού και της εκμετάλλευσης.